

BEDNY KOMUNISMU – ŠKOLSTVÍ

AKTIVITA: TŘÍDNÍ MUZEUM

Anotace:	Díky autentickým dobovým předmětům si žáci v rámci aktivity na konkrétních příkladech ukážou, jak komunistický režim ovlivňoval každodenní realitu v Československu. Aktivita žáky motivuje k zájmu o historické předměty v jejich okolí a o vyprávění pamětníků. Seznamuje je s problematikou (ne)spolehlivosti paměti.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a jeho svět (1. stupeň ZŠ), jazyk a jazyková komunikace, člověk a společnost OV: jazykové vzdělávání a komunikace, společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VDO (ŽS), VMEGS OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	10+
Cíle:	Žáci: <ul style="list-style-type: none"> ▪ přiměřeně svému věku dokážou popsat ideologický nátlak komunistického režimu ve školství ▪ vlastními slovy formulují, k čemu sloužily předkládané dobové předměty ▪ dokážou diskutovat o každodenním životě v komunistickém Československu a (ne)spolehlivosti paměti
Délka:	45 min
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Předměty z Bedny komunismu ▪ PRACOVNÍ LIST pro každou skupinu ▪ INFORMAČNÍ TEXT ▪ OTÁZKY A ODPOVĚDI ▪ tabule/flipchart ▪ psací potřeby
Postup:	Aktivitě předchází projekce některého z doporučených filmů ke konkrétní Bedně komunismu. Film je možné zhlédnout i jako domácí úkol.

1. Na úvod hodiny se žáků ptáme: Co vás napadne, když se řekne „školství za komunismu“? Jak škola vypadala? Jaká byla výuka? Lišila se od té dnešní? Vyzveme žáky, aby řekli jakékoliv asociace anebo termíny, které je napadnou. Nemusí je hned vysvětlit. Jejich postřehy zapisujeme na tabuli/flipchart.

Poznámka: Pokud jsou žáci v reakcích zdrženliví, je možné na tabuli či flipchart napsat jeden z následujících výroků a zeptat se, co se jim při jeho čtení vybaví, co si o něm myslí, co je k výroku napadá.

„Marné snahy ztroskotanců a samozvanců. Republiku si rozvracet nedáme!“

„Sovětský svaz: země, kde zítra znamená již včera.“

„Sláva budovatelům socialismu!“

„Ať žije 1. máj!“

2. Žáky podle velikosti třídy rozdělíme do skupin po 3–5. Skupiny se podívají na obsah bedny a každá si vybere tři předměty (nebo i více). Do každé skupiny rozdáme **PRACOVNÍ LIST** a necháme žákům na jeho vyplnění několik minut.
3. Skupiny postupně obejdeme a s otázkami ohledně předmětů jim pomůžeme. Můžeme jim rozdat vytištěný a rozstříhaný **INFORMAČNÍ TEXT** s vysvětlením k jednotlivým dobovým materiálům. Každá skupinka tak dostane vysvětlení toho předmětu, který si vybrala.
4. Mluvčí skupiny následně před třídou prezentují předmět (nebo více předmětů – podle toho, kolik zbývá času), který by podle členů skupiny měli spolužáci a spolužačky znát. Nejprve se však zeptají třídy, jestli někdo ze spolužáků a spolužaček neví, o co se jedná a k čemu byl předmět používán. Vysvětlují, co si o předmětu původně mysleli, co z něj vyčetli a co je na něm zaujalo.
5. Následně shrneme, co za předměty bylo během hodiny možné vidět. Zdůrazníme, že i když jsou některé z představených věcí hravé a líbivé, je o nich potřeba přemýšlet v kontextu totalitního režimu. Zeptáme se žáků, jaké negativní emoce mohou při vzpomínkách na předměty z Bedny komunismu zažívat pamětníci? Návodem k diskusi o problematice paměti a vzpomínání mohou sloužit **OTÁZKY A ODPOVĚDI**, zabývající se ostalgií.
Poznámka: Pokud z časových důvodů nebylo možné před aktivitou pustit některý z doporučených filmů, je jej možné promítnout po ní, případně jeho zhlédnutí žákům zadat za dobrovolný domácí úkol. Po projekci se žáků ptáme, zda si všimli nějakých předmětů, které jsou přítomné v Bedně a o kterých si vyprávěli, a zda se ve filmu objevil nějaký předmět, který by se do bedny tematicky hodil.

Reflexe:

Reflexe probíhá formou řízené diskuze. Zeptáme se žáků, proč by se měly tyto archivní dokumenty a historické reálie připomínat? Co se na předmětech o komunistickém režimu v Československu naučili?

Doplňková aktivita:

Žáci ve skupinách mohou předvést krátkou scénku s předmětem. Pokud zbývá čas, je možné žáky vyzvat, aby vyprávěli příběh imaginární postavy z historie, ke které všechny předměty skupiny vztáhnou.

Můžeme vyzvat žáky, aby si předměty vyfotili a ukázali je doma. O tom, co se o nich dozvěděli od svých rodičů či prarodičů, povypráví na další hodině.

Poznámka:

Budeme rádi, pokud žáky vyzvete, aby našli podobné materiály ve svém okolí – zeptali se na ně

v rodině, v knihovně, zapátrali v místním archivu nebo kronice. Na další hodinu materiály přinesou, představí spolužákům a společně vyberou ty, které se ve třídě / ve školní chodbě / v knihovně vystaví. Velice uvítáme fotografie těchto „třídních“ nebo „nástěnných“ muzeí.

BEDNY KOMUNISMU

PRACOVNÍ LIST

O jaký předmět se jedná? Jak byste jej pojmenovali?

Co jste vyčetli z toho, jak vypadá?

Kdo předmět vytvořil? Za jakým účelem?

K čemu předmět sloužil? Kdo ho používal?